

Toespraak

van de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, prof.dr. J.A. Bruijn

Herdenking Doeke Eisma (1939-2023)

datum 6 februari 2024

Wij hebben de goede gewoonte om de oud-leden die ons zijn ontvallen hier te herdenken.

Vandaag gedenken wij Doeke Eisma die op 29 december jl. is overleden, één dag voor zijn 84e verjaardag. Doeke Eisma was ruim zes jaar lid van de Eerste Kamer voor D66, van 11 mei 1971 tot 20 september 1977, en bovendien drie jaar lang ook fractievoorzitter.

Ik heet ook zijn familie welkom bij deze herdenking.

Doeke Eisma werd op 30 december 1939 geboren in Den Haag. Na de hbs aan het Haags Montessori Lyceum ging hij sociologie studeren aan de Rijksuniversiteit Utrecht. Als afgestudeerd socioloog begon hij in 1968 bij het Samenwerkingsorgaan Oost-Veluwe, waarin een aantal gemeenten rondom Apeldoorn samenwerkte, en vervolgens het Sociaal-Wetenschappelijk Bureau Oost-Veluwe.

Later was hij bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport belast met de voorbereiding van de lobby voor de Olympische Spelen in Amsterdam. Ook werkte hij in Brussel als lobbyist voor onder meer Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Provinciale Landschappen. Dat laatste deed hij na zijn politieke carrière die bijna drie decennia omspannt.

Eisma was namelijk in 1970 voor D66 - toen nog D apostrof 66 - gekozen als lid van Provinciale Staten in Gelderland en werd in 1971 lid van de Eerste Kamer, de eerste keer dat de partij in de senaat werd gekozen. Vanaf 1973 was Eisma behalve fractievoorzitter in de senaat ook lid van het Europees Parlement, dat toen nog bestond uit nationaal aangewezen vertegenwoordigers met een zogeheten 'dubbelmandaat'.

Van 1981 tot 1984 en van 1994 tot 1999 was hij bovendien lid van het inmiddels rechtstreeks gekozen Europees Parlement. En in de 'tussentijd' was Eisma ook nog eens acht jaar lid van de Tweede Kamer. Hij heeft daarmee bijna alle lagen van de volksvertegenwoordiging gediend. Ik zou bijna zeggen 'van het Huis van Thorbecke', alleen bestond halverwege de 19^e eeuw het parlement in Brussel en Straatsburg nog niet...

Zijn plenaire debuut in dit Huis ging over de opheffing van de gemeente Ermelo en de vorming van de gemeenten Ermelo en Nunspeet, waarbij beide werden uitgebreid. Eisma verwees in zijn maidenspeech naar de eerste stappen van D'66 in de Eerste Kamer. Ik citeer: "Wij hebben het voordeel dat wij door een verblijf van pas enkele maanden in deze Kamer enigszins onbevangen met dit wetsontwerp werden geconfronteerd." Einde citaat.

Tijdens de algemene politieke beschouwingen in 1974 wees Eisma op de spanning tussen toenemende beslissingsbevoegdheden van de overheid enerzijds en democratische controle anderzijds. Grotere openheid van bestuur was volgens D'66 nodig om deze spanning te verminderen. Een discussie die ons jaren later via andere wetten heeft gebracht tot de nu geldende Wet Open Overheid. Waar vijftig jaar geleden passieve openbaarheid een noviteit was, zijn we inmiddels toe aan actieve openbaarmaking van documenten.

Eisma had al sinds de jaren zeventig grote belangstelling voor duurzaamheid en milieu. Zo was hij onder andere voorzitter van de Waddenvereniging, van Duurzaam Den Haag en van het Nederlands Comité voor de World Conservation Union. In 2000 werd hij bovendien uitgeroepen tot Dierenbeschermmer van het jaar.

datum 6 februari 2024

blad 2

Hij droeg, behalve de natuur, ook de Europese samenwerking een zeer warm hart toe. Hij was een bevlogen Europeaan die sterk geloofde in het belang van grensoverschrijdende samenwerking. In 2022 was hij te gast in de Tweede Kamer en viel het hem op dat de Europese vlag in de plenaire zaal daar ontbrak. Hij zal tevreden zijn dat rond dezelfde tijd hier wél een Europese vlag is geplaatst.

Eisma's vriend, partijgenoot, én oud-senator Jan Terlouw omschrijft hem als een warme man, opgeruimd, hartelijk, trouw aan zijn woord, en altijd een luisterend oor voor andere opvattingen.

Moge ons respect voor zijn persoon en zijn verdiensten voor de samenleving en de Nederlandse parlementaire democratie tot steun zijn voor zijn familie en vrienden.

Ik verzoek een ieder om een moment stilte in acht te nemen.